

KERTINĖ PARAŠTĖ

Tarp Vasario 16-osios ir Kovo 11-osios

Vasario 16-oji, Nepriklausomybės šventė, kurią tam tikra prasme šiomis savaitėmis dar tebesvenčiame, jausdami jos išliejimą į jau šeštą kartą mums ateisiančią Kovo 11-ąją, visada buvo, o dabar galbūt dar labiau yra tokiu tapęs, sudėtingas, daugiaslapiškas reiškinys mūsų gyvenime. Gal vėčiau – mūsų sąmonėje glūdintis ir visada kartu, per visą gyvenimą, neįojamas brangus turtas – jos reikšmė išgyvenama kiekvieno iš mūsų atskirai ir su visa savo bendruomene besidalijama.

Ši šventė mums yra simbolis vienos iš pačių giliausių tikrovių, kurias žemėje būnant kiekvienam iš mūsų duotu tuo labai trumpu laiku lemta patirti. Toje tikrovėje yra susitelkę ir susipynę daug skirtingų, kartais net prieštaringų dalykų: meilė – Lietuvai – jos žemei, jos žmonėms, jos praeičiai, jos kultūrai, tai neišsakomai savęs pačių šerdžiai, kurios prisiliečiame jausdami arba sakdami: esu lietuvis. Gedulas – dėl visko, ką mūsų artimieji, o gal ir mes patys, turėjome patirti, dėl visko, kas prarasta, kas sužlugdyta, kas sunaikinta – ir todėl daugiau niekada nebus. Rūpestis – dėl tebesitęsiančių ir dabartyje mūsų žmonių vargų, troškimas mūsų šaliai gerovės – kuriai laisvė juk yra tik sąlyga. Nekantrumas – kodėl tebėra taip, o ne anai, kodėl nėra taip, kaip turi būti? Ir vis tiek – džiaugsmas, džiaugiamas išsikvota ir pasiekta laisvė, mūsų valstybės nepriklausomybė, pergale prieš visai teisingai taip pavadintą blogio imperiją ir išaušusiu taip ilgai lauktu nauju rytojumi. Ir, aišku, viltis – šviesios ateities viltis, kurios iškankinti, suvargę ir tokios sunkios istorinės naštos slegiami žmonės turėtumėm būti verti.

Vasario 16-ąją galbūt galima būtų palyginti su didžiosiomis krikščioniškųjų metų šventėmis: Kalėdom, Velykom, Sekminėm. Ta prasme, kad jų metu susiduriame su viso žmogiškojo gyvenimo žemėje paslaptimis. Ir švenčiame savo dalyvavimą tose paslaptyse. Savo gimimo, savo mirties, savo kančios, savo laimės, savo žlugimo, bet ir prisikėlimo.

Aišku, kiekvienas iš mūsų sa-vaip galėtų išdėstyti ir aptarti su kokiomis nuotakomis ir šiais metais ateiname į Vasario

16-osios ir Kovo 11-osios švenčių laikotarpį. Čia norėtusi pasiūlyti tris tokias.

Pirmiausia, nereikėtų nei atsisakyti, nei tuo labiau užmiršti, tą pačią nuotaką, su kuriomis visada švenčiame šią šventę. Beveik visi gimėme jau po to mūsų visų gyvenimą nulėmusio įvykio 1918 m. vasario 16 d. Vilniuje. O tačiau nuo mažų dienų į savo bendruomenę įaugome, kaip tik atsidūrėme į Vasario 16-osios paslaptį – mūsų tautos laisvės, mūsų, kaip pasaulyje lygiateisės tarp kitų valstybės piliečių, mūsų lietuviškos savivertės tikrovę.

Antra ir itin reikšminga – Vasario 16-osios išgyvenimas mūsų dienomis yra pasikeitęs. Užtenka prisiminti darželinukų ir pradžios mokyklos mokinukų niūrias dienas pokario Vokietijos pagėgėlių stovyklose, užtenka sugrįžti į tuos savotiškai desperatiškus Nepriklausomybės šventės minėjimus mūsų ankštesiose parapijų salėse pirmuosius pora dešimtmečių Amerikoje. Dabar Vasario 16-oji mums vėl yra džiaugsmo ir ryžto šventė – nebe gedėjimo ir tik sunkiai slepiamo nuogaščio, kad ji liks viena kartą laimėtos, bet ir vėl palaidotos nepriklausomybės gynai pamėnėjimo diena. Atvirkščiai. Ir Kovo 11-oji jos jokiū būdu nenustelbia, neužtemdo. Kovo 11-oji yra jos pakartojimas, jos pratęsimas, jos patvirtinimas. Kovo 11-oji Vasario 16-ąją nuskaidrina. Ir paliudija ateinančioms mūsų ainiams – buvo šimtmetis, kai mūsų nepriklausomybė reikėjo net du kartus skelbti, apginti ir saugoti. Duok, Dieve, kad jėms to paties netektų – bet jeigu prireiks, atsigrįžę į mūsų laikus, jie žinos, ką jie turi daryti.

Trečia, Vasario 16-oji buvo ir yra bendra visiems lietuviams šventė – ir dabar Lietuvoje, sovietinės okupacijos negandas pakėlusiams, ir mums, dėl tos pačios sovietinės okupacijos po pasaulį išsklaidytiems. Galbūt kaip niekas kitas mūsų tautos istorijoje, Vasario 16-oji mus jungia, nes joje yra visų mūsų šaknys. Ji yra mūsų dabartinio tautos gyvenimo versmė. Todėl ji taip pat yra proga mums patvirtinti mūsų ryšius vienu su kitais, kad galėtumėm visi kartu žvelgti į tuos horizontus, kuriuos už dviejų savaitių atskleidžia Kovo

Vienoliktoji.

(a. II.)

Spauda – pavojingiausias ginklas

DANUTĖ BINDOKIENĖ

Kai Lietuva 1918 metų vasario 16 dieną pasiskelbė nepriklausoma, demokratiškais principais grindžianti kelią į laisvą rytojū, įvyko vienas akivaizdžiųjų šio šimtmečio stebuklų. Ne vien dėl to, kad mūsų tauta išstisus šimtmečius galingųjų kaimynų smurtu ar klastomis marinta, bet svarbiausia dėl to, kad tautos gyvoji versmė, jos siela, jos gyvybiškumo-tautiškumo pradai per visus tuos juodus dešimtmečius, o gal net šimtmečius, išliko gyvas. Tereikėjo tik menkos kibirkštelės, kad tautinio atgimimo metais tauta suprastų, kas ji yra, ko turi siekti.

Tų siekių tikslas iš pradžių nelabai buvo aiškus net patiems tautinio atgimimo vadams. Siūlyta grįžti į glaudžią sąjungą su Lenkija, kaip prieš Lietuvos-Lenkijos padalijimus; svajota atkurti Didžiąją kunigaikštystę ar net karalystę, o galbūt pasilikti Rusijos globoje su autonomijos teisėmis.

Carų imperijai pradėjus brankėti Pirmojo pasaulinio karo metu, atsirado pakankamai kaimynų ir nekaimynų, norinčių į savo įtakos sferą pasiglemžti tą nedidelį, bet strategiškai svarbų kraštą prie Baltijos jūros. Ir po Vasario 16-osios reikėjo juk nemažai pastangų, kad Lietuva įrodytų pasauliui pasiryžimą savo ateitį tvarkyti pati, o tą pasiryžimą teko paliudyti savo vaikų kraujo auka.

* Paskaita, skaityta Vasario 16-osios minėjime šių metų vasario 19 dieną Š. Antano parapijos salėje, Cicerio, Illinois.

Šiandien nesunku pamiršti, kad Lietuvai laisvę 1918 m. vasario 16-ąją ir 1990 m. kovo 11-ąją iškovoję ne galingi ginklai, ne šimtatūkstantinės karių gretos, bet raštas – spausdintas lietuviškas žodis. Jis pasklido po šalį, net į pačius giliausius jos užkampius, ir įdiegė laisvės troškimo idėją žmonėms, kuriems tuo metu tėvynės sąvoka iš viso buvo svetima. „Gimtinė Lietuva; tėvynė Lenkija“, – anuomet skambėjo Lietuvos diduomenės sluoksniuose, paprasti žmonės net ir tokio tautinės tapatybės supratimo neturėjo.

Jeigu ne Aušra, ne Varpas, ne lietuviška maldaknygė, per didžiausią pavojų parnešta iš Prūsų, jeigu – daug vėliau, Lietuvai vėl pakliuvus į svetimųjų vergiją – ne gausi pogrindžio spauda, ar šiandien švestume Nepriklausomybės šventę?

Mūsų tautai reikėjo ir savonarių, ir partizanų, bet dar labiau reikėjo knygnešiu! Mūsų tautai reikėjo Jono Basanavičiaus, Vinco Kudirkos, Vytauto Landsbergio, bet dar labiau reikėjo tų, kurie didžiųjų tautos vadų mintis ir idėjas spausdino, skleidė žmonėms, sėjo lyg stebuklingą sėklą, išaugusią laisvės medžiu.

Spausdintas lietuviškas žodis yra toks galingas, toks pavojingas, kad okupantai pirmiausia stengiasi jį supančiuoti, pajungti lyg palšą jautį į savo vežimą. Kodėl rusų caro žandarai su tokiais iniršiu 40 metų medžiojo knygnešius, nešančius iš Prūsų savo tautai šviesą? Kodėl už rašomąją mašinėlę perrašyta Lietuvos Ka-

Rašytoja, žurnalistė Danutė Bindokienė, „Draugo“ dienraščio vyriausia redaktorė, prie savo stalo „Draugo“.

talikų Bažnyčios Kronikos puslapi, už straipsnį pogrindžio laikraštyje komunistai ir jų pataikūnai skyrė žiauriausias bauses?

Ogi dėl to, kad visi tironai, labiau kaip branduolinių ginklų, bijo spausdinto žodžio. Jo nei tankais nesutraiskys, nei kardais nesukaposi, liepsnosvaidžiais nesudeginsi, kalėjimo požemiuose neužrakinsi... Persekiojamas – tas žodis tik stiprėja, darosi vis galingesnis ir atsisuka prieš persekiojotus lyg pavojingiausias ginklas.

Vienas vienintelis būdas nužudyti tą pavojingą, galingą spausdintą lietuvišką žodį yra visiška apatija, juo nesidomėjimas. Kaip spauda gali jungti ir vienyti, skleisti idėjas, drąsinti ir žadinti, jeigu ji ignoruojama, neskaitoma?

Kai prieš Pirmąjį pasaulinį karą lietuviai pradėjo gausiau emigruoti į Ameriką, daugelis jų

taip pat neturėjo savo tautinės tapatybės sąvokos. Jie buvo laikomi ir rusais, ir lenkais – galima sakyti, kad jie buvo žmonės be tautybės. Jeigu tie tūkstantiniai neišnyko be ženklo šiame milžiniškame krašte, tai tik lietuviškų parapijų ir sava kalba spaudos nuopelnas. Skaitydami lietuvišką spaudą, jie suprato tautinės tapatybės svarbą, pamilo tolimąją, už Atlanto pasilikusią, tėvynę, ir kai reikalingas išliko, skubėjo jai į pagalbą. Tauta jau tuomet niekam nebuvo abstrakti sąvoka. Tačiau tautybė daugelio pašamoneje buvo sinonimas lietuvių kalbai, o kalbą puoseletį galėjo tik lietuviška spauda.

Jeigu per 22 nepriklausomybės metus Lietuvoje buvo padaryta tokia milžiniška pažanga visose gyvenimo srityse, reikėjo žmones šviesti, mokyti, auklėti – pradedant ūkininkavimu, baigiant aukštojo mokslo institucijomis.

Efektiviausias švietimo būdas, greičiausiai laiku galėjęs pasiekti daugiausia krašto gyventojų, buvo spauda. Gausi spauda yra tikriausias tautinės gyvybės irodymas. Buvęs *Draugo* dienraščio redaktorius Leonardas Šimutis, iš Čikagos su lietuviams ekskursantais, sportininkais ir organizacijų atstovais 1935 metais nuvykęs į Lietuvą dalyvauti pirmajame Pasaulio lietuvių kongrese, rugsėjo 3 dieną per Kauno radiją pasakė: „Jei jau kada laikraščiu nebepajėgsime išleisti, tai žinokite, kad merdėjame skaudžia tautine mirtimi“.

Šiandien tikime, kad užsienio lietuvių spauda jaučia pavojų savo gyvybei. Jeigu ji išnyks, netrukus ir lietuviams švietimuose kraštuose gresia ta, Leonardo Šimučio pranašauta, skaudi tautinė mirtis. Tiesa, mūsų tėvynėje periodinių ir nepperiodinių leidinių – kaip grybų litingą rudenį. Turbūt retas užsienio lietuvis yra tuos šimtus laikraščių skaitęs arba net matęs. Tačiau iš daugiau pažįstamos spaudos, kuri mus čia pasiekia ir kurią turime progos skaityti, galime pajusti kažkokį trūkumą. Koks tas trūkumas, dar sunku apibrėžti, bet jis sukelia tamsų nuajautimą, grėsmingą nerimą...

Mes žinome, kad spausdintas žodis tik tuomet galingas, jeigu jis, laisvas, nepriverstas kam nors tarnauti, paklusti. Jis dūsta, paniojamas į propagandos ar melo pinkles. Kai spausdintu žodžiu skaitytojas negali tikėti ir pasitikėti, toks žodis yra bevertis.

Vasario 16-oji mums, kituose pasaulio kraštuose, ir tėvynėje gyvenantiems lietuviams, visuomet teikė viltį, kad Lietuva vėl sulauks laisvės. Neseniai teko išgirsti pasisakymą, jog Vasario 16-ąją švenčia tik seni, pripratę rengti minėjimus, kad galėtų apvertki „senus gerus laikus“. Daug modernesnė šventė – Kovo 11-oji. Nors tie žodžiai galbūt juokais pasakoti, bet jie niekuomet neturėtų išsprūsti iš lietuvių lūpų. Be Vasario 16-osios nebūtume turėję nei Kovo 11-osios! Turime tikėti, kad, kol pasaulyje bus bent saujelė lietuvių, jie šves ir Vasario 16-osios, ir Kovo 11-osios šventę. Taip pat turime tikėti, kad lietuvių tautinės tapatybės išlikimas didžia dalimi priklauso ir rišasi su lietuviška spauda. Kol pajėgsime leisti ir skaityti spausdintą laisvą lietuvišką žodį, niekas mūsų nenugales, niekas nenuautins!

Atgimimo pradžia – vienas iš pirmųjų susibūrimų Lietuvoje; Katedros aikštėje, Vilniuje, 1988 m. birželio 26 d. susirinko 20,000 žmonių.

Gedimino Stančiaus (Klaipėda) nuotrauka

Šiame numeryje:

Nepriklausomybės šventėms • Lietuvos krikščionys demokratai kryžkelėse • Bernardo Brazdžionio eilėraščiai • JAV LB Kultūros tarybos surengtas koncertas Čikagoje • Parodos Detroite ir Los Angeles

Lietuvos krikščionys demokratai veiklos ir ideologijos kryžkelėse

JONAS PABEDINSKAS

Natūralu, kad partijų skaičius, jų pasaulėžiūra, vadyba ir tikslai mūsų politinėje panoramoje keitėsi ir keisis. Naujos formuotės ieško ideologinės bazės, o kai kurios partijos, pakeitusios etiketes, pasilikę senus darbo metodus ir galvojimą, kai kitos, pasilaikiusios seną išvaizdą, ieško naujų veiklos kelių.

Krikščionys demokratai, atsikūrę senųjų tradicijų pagrindu, pradėjo ryškinti savo dabartinių programų savitumą. Tai tikintieji, arba žmonės beiešką moralinių ir etinių gyvenimo taisyklių, išplaukiančių iš krikščioniškos minties ir gyvensenos. Kitados daug nusipelnę dėl žemės reformos Lietuvoje ir kitokių institucijų įvedimo, remiami nemažos dalies katalikų, ši partija sovietmečiu neteko beveik viso vadybinio savo sluoksnio. Del sovietinės represijos negalėjo vesti platesnių svarstymų apie galimą demokratiško krašto tvarką – tais laikais buvo liks tik gyvybinis ryžtas tikintisiems ir patriotams bent išsilaikyti.

Šiuolaikinė situacija išaukia reikalą LKDP daryti daug sprendimų dabar ir netolimoje ateityje. Istorijos jai duotos atsakomybės ir pareigos šiandien veikt Lietuvoje viešąjį gyvenimą krikščioniškos minties pagrindais ji ne tik negali atsakyti, bet turi sunkiai bei išmintingai dirbti to siekdama.

Pasirodė pasisakymų, iškeliančių ne tik reikala, bet ir gerą galimybę sustiprinti centrinę grupuotį įtaką šalyje. Daug Lietuvos balsuotojų norėtų matyti nuosaikią valdžią, susirūpinusią kompetentingai spręsti daug mūsų krašto problemų. Krikščionys demokratai labiau pasitarė dabartinei krašto padėčiai, ryškiai pasukdami į poziciją centrą, o ne pasilikdami kartais bergždžioje, kaip ji dabar dažnai yra, dešinėje. Nesūlytina, žinoma, LKDP dėl to atsiskirti savo pasaulėžiūros. Anaipol. Jų išryškinta ideologija, pritaikyta Lietuvai, turėtų būti patraukli nemažai balsuotojų ir galėtų vesti į draugišką bendradarbiavimą su kitomis nuosaikiomis partijomis bei politinėmis grupuotėmis. Kartu LKDP taptų daug įtakingesne ir svarbesne tarp kitų. Ji į centrą galėtų ateiti kaip jo jungėja ir stiprintoja, nes šalia LSPD ir kitų mažesnių idealistiškai nusiteikusių grupuotį krikščionys demokratai ypač nepriklausantiems balsuotojams gali siūlyti patrauklią ideologinę bazę. Dabartiniame politinių partijų išsirikiajime krikščionių demokratų vieta tiek poziciniu, tiek ideologiniu požiūriu tikėtų būti apie vidurį.

Lietuvos krikščionių demokratų partija, jei atsirems į Vakarų Europos bendraminčių ideologinius pamatus, galėtų duoti toną ir pavyzdį ne tik Lietuvos krikščioniškos pakraipos žmonėms, bet ir šiaip nuosaikiams ir padoringiems balsuotojams. Negobūs ir tautai gero norintys verslininkai galėtų reikštis šioje partijoje, mėgindami įtikinti visus tautiečius, kad krikščionių demokratų pasirinktas kelias, panašus į Vakarų Vokietijos, atneš mūsų kraštui ekonominį progresą, neatnešiant jį pareigojimo socialiniam teisingumui. Užuoot eksperimentuodami naujomis ar nevykusiomis ir kartais senomis programomis, krikščionys demokratai gali turėti konkrečias gaires, kurios sėkmingai veikia kituose kraštuose.

Šiuo metu LKDP turi nemažą visuomenės pasitikėjimą, many-

tume, todėl, kad nesigarsina su neapgalvotais pasiūlymais, mėgina žiūrėti į problemas ne savanaudiškai, o dėl viso krašto gerovės, ieško bendravimo su įvairių pažiūrų politikais ir vengia kraštutinumų. Artėjant įvairiems rinkimams, LKDP kils sunkumų dėl rinkiminės kampanijos pasisakymų, nes Lietuvos dabartinė padėtis reikalauja dar kietesnio diržo susiveržimo ir išmintingos ekonominės politikos, kuri gali būti nepopuliari. Viena vertus, siekiant socialinio teisingumo reikia aprūpinti pensininkus ir nukentėjusius, kita vertus, reikia mažinti mokesčius, kad kraštas pradėtų tvirtėti savo gamyba ir kapitalu. Viena vertus, reikia rūpintis darbininkais, antra vertus, būtina kiek galint greičiau auginti gamybos našumą. Viena vertus norisi, laikinai ir iš dalies apsaugoti vietinę pramonę, o kita vertus, reikia ją priversti konkuruoti su pasaulio kainomis ir tuo pačiu padėti mūsų vartotojui. Viena vertus, reikia padėti ir sudaryti sąlygas, kad žmonės žemės ūkyje darytų progresą, antra vertus, kad mūsų produktai ir gaminiai būtų tinkamai įkainuoti dėl eksporto. Siektina žemės ūkio ir maisto apdirbimo našumo bei kokybės.

LKDP reikia išdirbti aiškų, kad ir sunkų kelią į viltingą krašto ateitį. Tada ji gali tikėtis, kad nemažai balsuotojų patikės LKDP, o ne demagogiškais pažadais ar gaudinimais. LKDP turi visiškai atsiriboti nuo bjaurių gandų, siekiančių dergti kai kuriuos asmenis tiek kairėje, tiek centre ar dešinėje. Tie užsiupolimai gyvyje per pigią demagogiją, apsidengusią kolektyvistiniu altruizmu ir patriotinės moralės skraistėmis. LKDP vadija savo pavyzdžiu jau nuteikia visus savo narius garbingai ir politiškai kultūringai laikysenai. Prisimintina, kad daug kam yra atsibodę klausytis lyrinio demagogu, pilančių pamazgas ant kitų.

Po nepriklausomybės atstatymo krikščionių demokratų partijai tenka didelės atsakomybės našta tinkamai atstovauti krikščioniškos minties pozicijoms politinėje arenoje. Ne tik atstovauti jų minčiai, bet svarbiausia veikti į visuomeninį gyvenimą per politines institucijas. Malonu pastebėti, kad LKDP pastaruoju metu į tą atsakomybę ne tik tikintis, bet ir visai tautai pradeda deramai atsižvelgti savo veikloje, parodydama, kad partija ne vien tik trokšta valdžios, bet ir rimtai ieško išiečių mūsų problemoms. Antra vertus, romus ir lėtas, pamažu apsprendžiamas veikimas, be tinkamo politinio veržlumo, nors ir gražiai pristatė savas mintis, neveda į valdancias ar įtakingas pozicijas. Keisti krašto padėtį galima tik domnuojant arba dalyvaujant su savo įtaka valdžioje. Dešinės grupuotės, kurios nerado reikalo arba nesuprato, kad reikia atsikreipti į visų balsuotojų norus, pasiliko už valdžios durų ir šiandien turi vaikščioti su plakatais arba ieškoti referendumo būdų išreikšti savo norams. Akivaizdu, kad LKDP vis mažiau verkslėna dėl buvusių komunistų netinkamos valdžios, o žiūri į ateitį, kad nepasikartotų visų dešiniųjų padarytos klaidos, atidavusios LDDP vyriausybę. Užtat LKDP partijai nebeteri būti klausimo, ar ji turi pasilikti nedidele, ištikimiausių narių palaikoma organizacija, kuri tačiau nepadarytų tinkamos įtakos į viešąjį krašto gyvenimą. Jos pareiga, kurios ji negali atsi-

Marius Liugaša

Iš Lietuvos dailininkų parodos „Išvečius, bet pas savus“, vasario mėnesi vykstančios Lietuvos dailės muziejuje, Lemont, Illinois. Paroda dar galima apžiūrėti ši savaitgalį, šiandien, šeštadienį, vasario 25, ir rytoj, sekmadienį, vasario 26 dieną.

Arka

Ofortas, 25 x 32 cm

sakyti, yra plėstis į įtakingą ir didelę reikšmę tam, kad veiktu viešąjį gyvenimą krikščioniška pasaulėžiūra. Šitokioje partijoje laisvesnės rinkos užtarėjai gali ir turi mėginti paveikti kairiajai galvojančius krikščionis demokratų. Vieniems atrodytų, jog valstybės itaka ekonomikoje turėtų būti platesnė ir gilesnė, kiti norėtų kiek galint geresnių sąlygų privačiai iniciatyvai. Išsikalbėjus ir nubalsavus, partija turėtų bendrus daugumos narių remiamus metmenis, kurie gal šį kartą kai kuriems neatiktų, bet vis tiek būtų išskelti įvairiai apgalvoti krikščioniška mintim paremti pasiūlymai visam kraštui. Šitokia galimybė didesneje partijoje nulemti jos kryptį ir prisidėti prie kai kurių idėjų įvykdymo turėtų padrasinti įvairaus nusistatymo padoringus žmones dirbti su LKDP. Tik tokia, platesnė partija gali tinkamai pasitarnauti krikščioniškai pasaulėžiūrai, o ne mažesnė, daug įtakos šalyje negalinti padaryti politinė frakcija.

Norėtusi matyti LKDP daug artimesnį bendradarbiavimą su Vakarų Europos bendraminčiais, ypač Vokietijos krikščionimis demokratams. Tiesiog ištaisai kadrais reiktų pasikeisti, norint pasimokyti rinkiminės strategijos, organizacijos priedermių ir pasinaudoti jų jau išgarsinta bei sėkminga krašto valdžios programa. Pirmieji žingsniai tam padaryti, bet jie dar labai silpni, kad duotų gerų rezultatų. Panašios pastabos galiotų ir del

besių principus, drausmingai paskui remtų daugumos narių valią ir pasaulėžiūrą. Šitokioje partijoje laisvesnės rinkos užtarėjai gali ir turi mėginti paveikti kairiajai galvojančius krikščionis demokratų. Vieniems atrodytų, jog valstybės itaka ekonomikoje turėtų būti platesnė ir gilesnė, kiti norėtų kiek galint geresnių sąlygų privačiai iniciatyvai. Išsikalbėjus ir nubalsavus, partija turėtų bendrus daugumos narių remiamus metmenis, kurie gal šį kartą kai kuriems neatiktų, bet vis tiek būtų išskelti įvairiai apgalvoti krikščioniška mintim paremti pasiūlymai visam kraštui. Šitokia galimybė didesneje partijoje nulemti jos kryptį ir prisidėti prie kai kurių idėjų įvykdymo turėtų padrasinti įvairaus nusistatymo padoringus žmones dirbti su LKDP. Tik tokia, platesnė partija gali tinkamai pasitarnauti krikščioniškai pasaulėžiūrai, o ne mažesnė, daug įtakos šalyje negalinti padaryti politinė frakcija.

Norėtusi matyti LKDP daug artimesnį bendradarbiavimą su Vakarų Europos bendraminčiais, ypač Vokietijos krikščionimis demokratams. Tiesiog ištaisai kadrais reiktų pasikeisti, norint pasimokyti rinkiminės strategijos, organizacijos priedermių ir pasinaudoti jų jau išgarsinta bei sėkminga krašto valdžios programa. Pirmieji žingsniai tam padaryti, bet jie dar labai silpni, kad duotų gerų rezultatų. Panašios pastabos galiotų ir del

sontykiu su užjūrio lietuviais, kurie norėtų remti ar dalyvauti LKD partijoje. Jiems stipresnis dėmesys tik dabar atsiranda, ir užsienio lietuvių, kad ir labai kuklus, nors bičiuliškas bendradarbiavimas gali atnešti ne tik pinigų, bet ir vertingų idėjų.

Stiprios organizacijos turi plačias šaknis po visą Lietuvą. LKDP turi daug pasisventusių darbuotojų daugelyje vietovių. Jų palaikymas ar net išlaikymas bei nuolatinė pagalba padidėt kritiškai svarbi, artėjant visokiems rinkimams. Vietinių problemų aiškinimą, LKDP pozicijų nurodymai, krašto reikalų pristatymas, tai veikia atsikreipiantį balsuotojus per vietinį ir taip svarbų partijos skyrių. Atrodo, kad LKDP vadyba tikrai gerbia ir įvertina savo skyrius, nes čia visas kraštas ir tauta, o ne ten, kur kelių asmenų centralizuotas galvojimas ar veikla. Kaip ir turi būti, LKDP kreipia ypatingą dėmesį į vietovių žmonių aspiracijas, problemas ir galimas išėitis. Tačiau skyriuose trūksta lėšų stipresnei veiklai, daug jų narių yra pensininkai, stokojama aukštąjį mokslą baigusiuju. Pavyzdžiui, pagal dr. A. Pundžių, Plungės LKD nepailestama veikėja, jų skyrius turi arti 600 narių. Pensininkų daugiau negu puse. Skaitoma, kad LDDP žmonių ten esama arti 200, bet jų tarpe aukštąjį mokslą baigusiu yra apie 80, o krikščionių demokratų tik apie 20. Savo politinei veiklai „išsilavinusių narių

neužtenka, prisiprašome rėmėjų“. Centro valdyba uoliai palaiko ryšį su Plungės skyriumi tiek raštiškai, tiek per savo žmonių viešnages. Atrodo, kad pasigendama kiek platesnio politinio ekonominio apsišvietimo. Pastebima, aiškesnių krašto gelbėjimui pozicijų stoka ir jaunesnių narių trūkumas. „Mūsų dažnai tik geri norai. Trūksta patyrimo. Juk mes 50 metų buvome vergai, laikomi nuolatinėje baimėje – gal išmes iš darbo, suims ar vėl pradės vežti į Sibirą ar Šiaurę. Dar ir dabar baimės ne visi atsikratė, bijo, kad negrįžtų komunistai. Lietuvoje jie jau pavirto kapitalistais ir stengiasi kuo daugiau sau privatizuotis“. Vilnius toli nuo skyrių, o kasdienybės vargai čia pat betarpiškai žiūri į akis. Vilkimės, kad skyriuose žmonės pradės įgauti pasitikėjimą politiniu procesu, kuris igalins daugumą perimti krašto valdymą. Tikimės, kad krikščionys demokratai sieks plataus savo idėjomis užnugario, tinkamai jas paruošę ir pristatę visuose rajonuose. Patikimumas, dalykiškumas ir išmintingų idėjų turėjimas tiek rajonų, tiek viso krašto problemoms spręsti turėtų atkreipti vietinių balsuotojų dėmesį į krikščionių demokratų partiją.

Gal padėtų atsikreipimas į visus inteligentus, ūkininkus, miestėlenus, darbininkus, verslininkus tam, kad įtikinti, jog yra padoringas kraštui ir jos žmonėms gerinti galimybės. Gal užtektinai permats valdininkų luomo propagandą ir pasisakys už LKDP žmones. LKDP idėjų pradininkų laikomas. Vyskupas Motiejus Valančius, apie kurio veiklą A. Janulaitis sakė, kad jam „sunki tai buvo kova, buvo tai iš dalies ir politinė kova prieš bajorus“ dėl įtakos (LE XIII, p. 106). Sakoma, kad visa Valančiaus veikla buvo pagrįsta krikščioniškai demokratiškais dėsniais – tautybe, demokratybe ir krikščionybe. Bajorija, tai tų metų privilegijuotas luomas, panašus į šių laikų valdininkų kasta, mažai ką tautai duodančią.

Pačius LKDP formavimo pagrindus davė Petrapilio dvasinės akademijos profesoriai: Pranas Bučys, Jonas Mačiulis-Maironis ir Aleksandras Jakštas-Dambauskas. Taigi dvasininkai turėjo lemiamos įtakos į LKDP pasaulėžiūrą ir pasisakymus, kurie iš pradžių dažnai buvo nukreipti prieš darbininkų ir kumečių išnaudojimą. Tačiau jau Steigiamojo Seimo krikščionių demokratų bloke iš 58 narių buvo tik keli kunigai. Taip kad LKD partija perėmė ir savo rankas pasauliečiai, daugiasiaus akademikai (LE XIII, p. 109). Nuo to laikotarpio pradėjo labiau atstovauti katalikiškos inteligentijos

galvojimui, sakykime, vidurinei mūsų krašto klasei. Nepaisant to, daug organizacines ir politines įtakos partijoje turėjo ir tokie šviesūs dvasininkai kaip prelatas Mykolas Krupavičius ir vyskupas Matulionis, Paltarokas ir Reinys. Tiek Lietuvos, tiek kitų kraštų krikščionių demokratų partijos vadovybėje šiais laikais beveik nematyti dvasininkų. Tokiu būdu partija „sekularizavosi“, nors, suprantamai, ji vadovaujasi Bažnyčios moraliniais patarimais.

Su pagrįstu pasididžiavimu Lietuvos dvasininkija po nepriklausomybės atstatymo šiais laikais gali pažymėti, kad Katalikų Bažnyčia pasitiki 80 procentų krašto piliečių. Melo „auksiniame amžiuje“, dešimtmečiais, LKB Kronika skelbė dvasinės tikrovės įvykius. Atstaus nepriklausomybė, daug dvasininkų pasirodė esą visų lietuvių ganytojai, ne vien tik nukriaustųjų, tikinčiųjų, disidentų ar katakombininkų, bet ir nepaliesusių ar net buvusių komunistų. Užtat iškytantys klausimai dabar: ar dvasininkams aktyviai dalyvauti politiniame gyvenime nėra LKD partijos problema, o tiktai pačių dvasininkų apsisprendimas, kaip jie turi elgtis ir kokiais principais vadovautis.

Kun. A. Belickas (*Tevynės sąvaga* 1994 Nr. 3-4) ta tema rašo: „Apžvelgę pastarųjų metų įvykius, galime pastebėti, kad Lietuvos Bažnyčia save suvokia kaip išskirtinę ir nepriklausomą instituciją su jai būdinga misija. Taip pat ji pripažįsta politinių partijų bei visuomeninių judėjimų savitumą ir nepriklausomybę nuo Bažnyčios. Bažnyčia stengiasi būti vienijančiu veiksnium, neapsiribojančiu vienos kurios nors žmonių grupės interesais ar ideologija. Ji įpareigota, vadovaudamasi Dievo apreiškimu apie Dievą ir žmogų, liudyti tiesą, kuri skirta visiems žmonėms, nesvarbu, kokiai kultūrai, visuomeninei ar politinei organizacijai jie priklauso. Tačiau tai nereiškia, kad Bažnyčia visiškai atsiriboję nuo visuomeninio gyvenimo ir rūpinasi tik dvasios gyvenimu“.

Atkreipiame ypatingą dėmesį į dvasininkų ir Bažnyčios itaką krikščionių demokratų partijai bei galimą dvasininkų dalyvavimą politikoje dabar todėl, kad pagalvotume apie visos tautos gerovę. Per anksti miręs (1993) ateitininkas ir plačios katalikų visuomenės išėivijoje veikėjas, galbūt išmintingiausias užjūrio lietuvių politologas profesorius Vytautas Vardys dėl religijos vaidmens viešajame Lietuvos gyvenime taip pasisakė: [Dabar Lietuvoje] „sutariama, koks yra visuomenėje religijos vaidmuo, koks jis mokykloje ir tt. Atminkime, kad priešingumui ir konfrontacijos šiais klausimais trukdė ir stabdė Lietuvos vystymąsi tarpkariniu laikotarpiu. Tie skirtumai buvo panaudoti ir okupantai, ir jų kolaborantai. Dabar to jau nėra, sutarimas pasiektas. Ko dar reikia ateities politiniam procesui – tai nuostatų, kuriomis greičiau ir tikslingiau būtų galima išvystyti produktyvumą ir asmenines iniciatyvas, kartu garantuojant darbininkui ir kaimui socialinę pagalbą ir paramos tinklą. Čia bus politinės kovos laukas, kaip jis ir turi būti“ (I laisvė 1993 Nr. 116).

Ateičiai tikėkimės, kad LKDP gaus nuoširdų dvasininkų pritarimą ir paramą. Antra vertus, dvasininkijos patikimumas ir pačiai Bažnyčiai pagarbus dėmesys bus išlaikyti tada, kada Lietuvos dvasininkija paliks partijos politikuoti, o ji, kaip dera visų lietuvių ganytojams iš sakyklos turės pareigą kelti kraštą pasitaikančias negeroves, išplaukiančias iš politikų nesugebėjimo, ar jis būtų LDDP, konservatorių ar pačių krikščionių demokratų.

(Tęsinys ateinantį šeštadienį)

Marius Liugaša

Iš Lietuvos dailininkų parodos „Išvečius, bet pas savus“

Nematomoji mėnulio pusė Ofortas, 10 x 12 cm

Bernardas Brazdžionis

TEKA UPĖS

Pamąstymai ant nebesančių
gimtųjų namų slenksčio

TEKA UPĖS

Teka upės nuo natangų, sėlių, prūsų
I praamžių tolimes, gilias gelmes,
Teką dienos mūsų nebe mūsų,
Nutekėsim su jomis istorijon ir mes.

Su jomis istorijon ramiai nuplaukia
Daug šviesių ir daug juodųjų debesų,
Iš kur protėvių senųjų vėlės atsiskaukia,
Kur palaidotas ir tu ir aš dar tebesu,

Kur ir mūsų prisikėlimo sunkūs metai
Tūno tūkstančius analų, o kiti
Tartum bankų seifuose opalai ir agatai,
Tartum akmenys archeologų dar neiškasti.

Teka upės – ilgos, plačios, gilios, tyros,
Jų visų joks Kolupaila nesurinks, nesuskaičiuos,
Teką upės – padermės ilgės gyvybės elektras,
Teką upės, o mes maudomės jose, tartum vaikai svečiuos.

NAKTIES OAZĖ

Aš naktį nesapnuoju nieko, kas primintų
Man kasdienybę, paliktą sapnuot dienom,
Kurios sinoptikų sensacijomis mintą:
Apiplėšimais, apvogimais, meilėm kruvinom.

Aš nesapnuoju nieko, kas tenai paliko
Matytą tikrą ir matytą TV ekrane,
Kas einantį tave iš užu kampo tyko,
Ir kuo gyvena pop- ir post- marga minia.

Aš nesapnuoju kaip japonų Kobe žemė dreba,
Ar potvynis Los Angeles užtvino priemiesčių gatves,
Ir kad iš mūsų Lietuvos jau viso labo
Tik laidotuvių biurai helia vestuves.

Kokia graži, linksma sapnų tikrovė
Senom viltim ir jos augintiniais jaunais,
Ji iš tikrovės mus visus išrovė
Ir neša aviacijų aukštų sparnais
I didelę manifestaciją, apvainikuotą,
Kur niekas mažo vabalėlio nenuskaus,
I neregėta, negirdėta, nežadėta puota,
I tyro oro šventę, tartum po lietaus;

Kur debesys lietum pritvinkę nebevaikšto,
Kur auga šaknimis i šimtmėčius įaugę ažuolai,
Dienų šiltadaržy gelių lystves kur laisto
Gerieji žmonės, o ne sapno pagimdyti angelai.

KIEK ŽEMĖS, KIEK SAULĖS

Kiek žemės, kiek saulės man, Dieve, davei,
Kiek sodo, ir koks stebuklingas!
Ir šneka gyvybės upelis guviai...
Kiek, Dieve, esu Tau sholingas

Už medį, kaip brolių, už žiedą gelės,
Už tūkstantį žemės stebuklų,
Kada Tau žmogus atiduoti galės
Nors nuošimti mažą, nors kuklų?

Kiek kartų Tavęs nesu taręs žodžiu,
Iš Tavo malonės man duoti,
Miškuos paukšteliu kai Tau giedant girdžiu
Linkamybėj pavasario puotul!

Kiek, Dieve, davei, nepasakęs „Gražink!“,
Dienų, o kiek mėnesių, metų?
O medžiai vaiduokliai ilgyn ir ilgyn
Šešėlių ant helio man meta.

NEPAKARTOJAMAS MOTYVAS

Pilnas pasaulis pragyduosiu paukščiu,
Žemė pavasario džiaugsmo pilna,
Kaip, mylimoji, tave aš besaukščiau,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Debesys uždengė tau Dievo dangų,
O po nakties vėl sugrįžo diena,
To, mylimoji, žvalgeisi po langų,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Tūkstančius mylių skaudžiai atitolus,
Buvo širdis man vilties kupina,
Vėl, mylimoji, augs meilės atolas,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Vėl aš kartoju tą seną motyvą:
Buvo, yra ir jo bus negana,
Tartum giesmėj per mišparų votyvą,
Tu man vienintelė, tu man viena.

MES VISI

Mes visi išvaryti iš rojaus –
Mes ir jūs, jie ir jos, aš ir tu,
Ir nežinome savo rytojaus,
Nors ir stovim nuo jo neatstu.

Nors ir jaučiame vaisiaus saldumą,
Nors ir girdim, ką šnabžda žaltys,
Nors ir matom, tarytum per dūmą,
Ko kiti gal aiškiau nematys.

Mes visi vieno žemės egzodo,
Statų, gerbė, nuvertę stabus,
Pasigendame iškirto sodo
Ir ko nieko daugiau nebebus.

ATRAMA

Kas davė kasdienės tau duonos,
Škausme imaišytos, liūdno,
Kaip motinos daržo aguonos?
Kad dienos žėruot pelenuos?

Kas akmenis rinko nuo tako,
Tau einant naktim ir dienom,
Kely atsiremti ko teko,
Pūluojant žaidzom kruvinom?

Kas vedė paėmęs už rankos
Per lietu prieš vėją tave,
Kad įmestas upėn ir menkas
Nenuplaukiet tu su srove!

NEBŪTINAI

Nebūtinai nebūtinai kad kalba jie be žodžių,
Neregiai nebūtinai kad jie nemato
Smulkių dulkių arba saulės suodžių,
Ar šventėvų ar didžiai šviesių abatu.

Tikintys nebūtinai jie tiki dangų,
Arba Dievą arba angelų gausybę,
Ir nebūtinai turtuolis perka daiktą brangų,
Elgetos taip pat šios žemės lobių įsikibę.

Imperatoriai nebūtinai valstybes valdo,
Ir išminčiai išmintį nebūtinai mum barsto,
Admiralai plauko ne laivais, o geldom,
O visiems visiems pakanka vieno – karsto.

Šių metų vasario 2 dieną poetas Bernardas Brazdžionis
šventė 88-ąjį gimtadienį.

Jono Česnavičiaus nuotrauka (Kaunas)

IR ČIA, IR TEN

Gal tau praeis gyvenimas, kaip sapnas šiurpulingas,
Gražus ar negražus, kurio pakankamai paragavai,
Ir kai visa dienų procesija bus iš akių tau dingus,
Tik pėdsakai paliks kely, kaip averterti laivai.

Ten tau nereiks nei gintis, nei prisipažinti,
Išsivadėti, teisintis, sakyti „taip“ ar „ne“,
Ne tik už darbą, žodį, už nepasakytą mintį,
Nubudęs ko tu džiūgavai ir ko verkei sapne.

Ten visa tau bus atskleista, ten visa tu regėsi
Tartum kompiuterio spalvotam ekrane,
Kur eita, duota, imta, būta, ar vienam ar dviem,
Ar su savaisiais ar su svetimų marga minia.

Bus buhalterija visa smulkiausiai suskaičiuota,
Norom ką padarei ir ko nenoromis nepadarei,
Kaip dėjai sienon tu kiekvieną namo plytą,
Sau – sandariai, ne sau – nesandariai.

Ten visa bus kitaip, svarstyklėmis kitom pasverta,
Ir tavo džiaugsmas, ir kitų ir skausmas, ir kančia,
Deja, kas rinkta, saugota, nė grašio gal neverta,
Ir dulkę bus menka tikrai, kas kalnas buvo čia.

PO ŽEMĖS DREBĖJIMO

Ne visi mes gulim po griuvėsiais,
Ne visi išėjom iš urvų,
Ne visi mes džiaugiamės galėsią
Lobti iš idealų negyvų.

Ne visi mes meldžiamės šešėliams,
Ne visi pilaites aukštąs reš
Ir ne visos upės seklios sieliams,
Plaukiantiems i nuomaro marias.

Ne visi praradę žadą žadam
Grįžt laimėtojai kitais keliais,
I tribūnas iškilnių paradam
Ne visi visus beįsileis.

Ne visi jau tikim, kuo tikėjom.
Vakar diena, jos kelių taso,
Jos gelėm, jos švenčių orchidėjom
Žydi mūsų žemė ne visa.

JŪRA IR VĖJAS

Baltosios bangos
Bėgo ir bėgo ir dingo,
Vydamos vakaro vėją,
Alkano debesio luotas
Aukštybėse sminga.

Vėjas, iš jūros pabėgęs Orfejas,
Pas moteris jaunas nuėjęs,
Išdykusias smilgas,
Velnūškėčių pasetas,
Ravėja.

Mėnuo tik vienas
Nieko nedaro,
Bijo jis saulės
Radaro,
Bijo sietyno žvaigždžių
Nakčiai labai pamaldžių.

Vėjas i vandenį gilų
Ibridęs nutilo nutilo.

Per naktį nerimusi jūra
Nurimo,
Ir aš nebeieškau
Jai rimo.

Ir padėdu plunksną i šalį,
Ir žodžiai sustingsta išalę
I vakaro užmirštą mintį
Jau kito poeto iminti.

NEBAIGTA GIESMĖ

Kasdieną mokausi gyventi iš naujo,
Ir vis man rodos, kažką pamirštu,
Ką sužinau ir ką nesu sugniaužęs saujoj,
Ką ryta, Viešpatie, parodei man pirštu.

Kasdien taupydamas, ką vakar kaip relikta,
Neįkainojama, ilgai ieškojęs, igijau,
Žinau, kažkas ištars: „Arkadiją palik ta...“
Paliksiu. Tik maldauju, ne tuojau.

Ne tuoj, po truputį ir pamažu, iš lėto,
Praeidamas pro šalį, Dieve, pasakyk,
Tu, Daržininke to gražaus šiltadaržio, gėlėto,
„Dar ne dabar, dar ne rytoj, dar kitąsyk“.

Dar ne dabar, per patį tą rudens dienų šviesumą,
Kai dar tokia graži mažų minučių eisenos žaismė,
Taip šventa, tartum Pakylėjimo metu per Sumą,
Taip skamba nebaigta garbės giesmė.

Neskubėkit, bėgančios minutės,
„Amžinybės laikrodžio sparnais...“
Mes dar norim būti, norim būt po
Šiuo dangum, it Viešpaties delnais.

Neskubėkit, bėgančios sekundės,
Nešamos gyvenimo bangu,
Kai pasaulis vis neliauja gundęs:
„Kiek dar grožio už žiemos langų...“

Neskubėkit... o tie metai bėga
Čia gegužio pievom, čia rudens
Derliaus dirvom. O nuleidus sniegą
Vėl gyvybės daigas tau pasivaidens.

Neskubėkit...

Bernardas Brazdžionis
1993, vasario 2.

Apie meną ir politiką

JAV LB Kultūros tarybos suruoštas koncertas Čikagoje

LORETA
VENCLAUSKIENE

Jei muzikos menas grynas, o politika tauri, abi sritis galima savu būdu sugretinti, nes jos siekia tiesos ir tik jai tarnauja. Žinoma, muzikos kūrybos ir atlikimo srityje tektų kalbėti apie *meninę* tiesą. Tuo tarpu gyvenime teisybės ir neteisybės politikoje tartum visi gerai pažįstame. Ypač tie, kurie savo likimu patyrė daugybę išsigimusių prievartos „kompozicijų“.

Vasario 11 dienos koncerte Čikagoje, Jaunimo centro didžiojoje saleje, politikos ir muzikos atlikimo išgyvenimų ribos buvo visiškai tikslios ir apibrėžtos. Salę pripildė ne tik todėl, kad norėjo išgirsti, beje, puikiai *Draugo* išreklamuotus, artistus. Žmonės susirinko pasirodyti dar nepamiršę asmens, labiausiai nusipelnusio atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Turbūt buvo ir tokių, kurie šiam koncerto momentui nepritarė, bet po profesoriaus Vytauto Landsbergio paskambinto M. K. Čiurlionio Ekspromto (fis-moll), vis tiek atsistoje garsiai plojo. Politika yra politika.

O profesorius grojo keistokai: žaismingai liūdna, reisinga muziką pavertė taru, pavojų skelbiančių varpų lėtu gaudimu – garsiai, skausmingai. Kita dieną maniau supratusi, kodėl atvykęs jis būtent šitaip su mumis pasisveikino. ALTO suorganizuotame Vasario 16-osios minėjime išgirdau Landsbergio-politiko tiesą apie Lietuvos valstybės tariamą spindesį ir tikrą skurdą, kylantį galgi ne tik dėl kokio nors lietuviško naivumo.

LB Kultūros tarybos renginyje vasario 11 dieną dalyvavo profesionalūs atlikėjai. Ne tik įžymūs, karjeros laiptais aukštai įkopus basbaritonas Arnoldas Voketaitis. Kiti šio pasirodymo dalyviai – amžiumi jaunesni, bet, kaip skelbė programėlė, taip pat siekia rimto artistinio pripažinimo.

Atvykę studijuoti atlikimo meno De Paul universitete, jaunieji pianistai iš Lietuvos – Sonata Deveikytė-Zubovienė ir Rokas Zubovas – praėjusiais metais jau įsigijo bakalauro (Sonata) ir magistro (Rokas) laipsnius. Jaunoji pora keletą kartų skambino Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus saleje. Prisimenu teigiamus atlikimo brožus: Sonatai grojant – gražų garų spalvos išgavimą ir Roko artistinę ištvėrmę bei puikią pianistinę techniką.

Lijana Kopūstaitė dainuoja JAV LB Kultūros tarybos suruošame koncerte vasario 11 dieną Jaunimo centre, Čikagoje.

...Arnoldas Voketaitis ne tik dainuoja, bet ir vaidina.

Jono Kuprio nuotraukos

Ypatingos pianistinės konkurencijos sąlygomis JAV nelengva patekti į žymiausių koncertinių salių sceną, tačiau abiejų pianistų pasirodymas vasario 11 dienos koncerte byloja apie tokio pobūdžio pastangas. 19-oje šimtmečio lenkų kompozitoriaus romantiko Frederic Chopin'o Balade f-moll, op. 52 Sonata Zubovienė paskambino muzikaliai ir gerai techniškai. Pabrėždama lyriškąją kūrinio pusę,

ji išlaikė formos vientisumą gija, buvo susikaupusi ir grojo su didesniu nei anksčiau pasitikėjimu. Rokas Zubovas pasirinko vokiečių romantiko Johannes Brahms'o Pjeses fortepilonui (Klavierstuecke) op. 119; muzika, kurią – kaip kartais sakoma, ne dėl techniškų atlikimo pusių, o dėl Brahms'o muzikos dvasinio garų pasaulio trapumo, išraiškos atspalvių rafinuotumo – lei-

džiama skambinti tik subrendusiam pianistui. Rokas Zubovas grojo gerai, labai gerai, tartum šilčiau, atviriau. Tačiau ateityje praverstų dar gilesnės interpretacinės įtampos siekimas, įvairių nuotaikų skimirkas pateikiant kaip savitą derinį bramsiškai šiaurietiško santūrumo ir netikėtos romantinės išpažinties. Abu pianistai pasirodė padarę aiškia kūrybinę pažangą.

Dainininkė Lijana Kopūstaitė į Čikagą atvyko nelabai seniai, gą atvyko palyginti neseniai, maždaug prieš metus. Ji turi stiprų, gražų ir spalvingą balsą. Profesinis pasiruošimas gerai įvertintas tarptautiniuose konkursuose: Moldavijoje 1989 metais laimėta 2-oji vieta, Atėnuose, Maria Callas varžybose 1991 metais – 4-oji premija, etc. Taip pat yra debiutavusi kaip solistė Vilniaus Operos ir baletų teatre. Gera pradžia, kaip sakoma, yra pusė darbo. Kita „pusė“ dar prieš akis: atkaklios pastangos siekti sutarčių dainuoti operos scenoje, būtinybė ruošti rečitalius, plėsti repertuarą, nuolatos gludinti vokalinę ir artistinę techniką. Iš pastarosios pusės aptariamame koncerte Lijana Kopūstaitė pasirodė neblogai. Tačiau Rozinos arijoje iš Gioachino Rossini operos „Sevilijos kirpėjas“ pasitaikė keletas vokalinės technikos nesklaidumų, pageidautinas būtų buvęs ir greitesnis muzikos tempas. O kituose dviejuose kūriniuose – Dalios arijoje iš Balio Dvariono to paties pavadinimo operos ir, publikos prašymu,

Tauros Underienės paroda Detroite

Šių metų kovo 18 ir 19 dienomis Dievo Apvaizdos parapijos kultūriniam centre Detroite Sandraugiai ateitininkai rengia Tauros Underienės akvarelių meno parodą. Parodos atidarymas bus šeštadienį, kovo 18 dieną, 7:30 v.v. Paroda tęsis sekmadienį, kovo 19 d. nuo 10 val. ryto iki 12:30 val. po pietų.

Taura baigė dailiojo meno studijas Wayne State universitete 1980 metais. Pagrindinė studijų sritis buvo akvarelės. Po studijų 10 metų dėmesį skyrė Montessori auklėjimui, lietuviškiems reikalams, ir šeimai. Prieš ketverius metus vėl pamažu grįžo prie meno. Jos akvarelių technika netradicinė: formatai dažnai miniatiūriniai, spalvos giles, paveiksai – abstraktai ir suabstraktintos temos. Per pastaruosius metus Tauros darbai buvo eksponuojami Čikagoje ir Detroite priemiestyje Royal Oak.

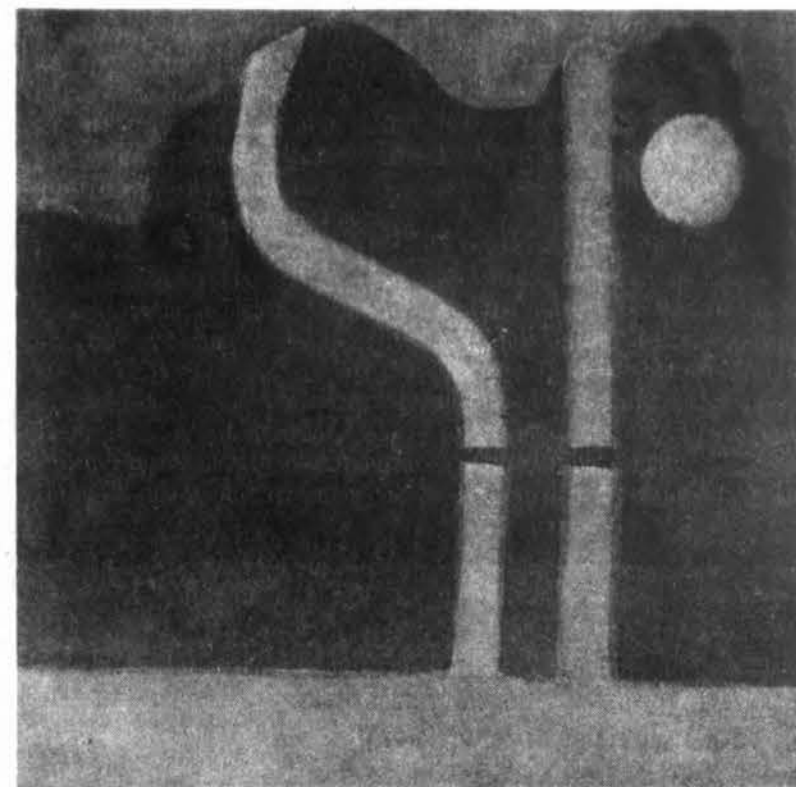
Detroite ir aplinkinių visuomenė nuširdžiai kviečiama pamatyti Tauros ankstyvesnius ir vėliausius darbus kovo 18-19 dienomis.

Detroite Sandraugių ateitininkų valdyba

papildomai atliktoje Franz Schubert'o dainoje – didesnio kūrybos stilių skirtumo pajautimo. Suprantama, kad ne visuomet pavyksta tai pasiekti, tačiau ateityje, manau, apie Lijaną Kopūstaitę dar ne kartą išgirsime. Tuo tarpu ji mielai dainuoja proginiuose lietuvių renginiuose, ir dažnai labai sėkmingai. Lijana Kopūstaitė akompanavo Gintę Čepinskaitę, jauna pianistė, šiuo metu Lietuvos Muzikos akademijoje tęsianti magistratūros studijas kaip solistė. Ji akompanuoja kažkaip švelniai, bet stilingai.

Karaliaus Pilypo Rečitavys ir arija iš Giuseppe Verdi operos „Don Carlo“ buvo šio koncerto viršūnė, sukėlusį plojimų audrą ir išprašiusi virš programos padainuoti Mefisto Serenadą iš Charles Gounod operos „Faustas“. Atlikėjas – basbaritonas Arnoldas Voketaitis, jam puikiai akompanavo pianistas Manigirdas Motekaitis. Abu kūriniai buvo dainuojami originalo kalbomis. Artistinė dainininko prigimtis nejuokiomis čia norisi palyginti su Boriso Šaliapino talento savybėmis – kada tartum susilieja vokalo ir dramatinės aktorijos jėgos, kai balso stygos paklūsta ypatingai meninei intuičiai ir dainavimo meistriskumas pasiekia tokį laipsnį, kad išnyksta ribos tarp dviejų skirtingų tiesų – meno ir gyvenimo.

Kadaise gamta suteikė Arnoldui Voketaičiui malonų, bet ne griausmingą balsą, kurį dainininkas išvystė, pavertė išto-

Taura Underienė

Tiesa, 1995 Akvarelė, 7" x 7"

Parodos Kalifornijoje

Daugialypės moterys

Palos Verdes, California, didžiuliam prekybos telkinyje yra „The Artist's Studio“ galerija. Čia nuo sausio 9 iki vasario 19 dienos buvo rodomos Jurgio Šapkaus naujausios skulptūros.

Kažkada sėkmingai, kad kurčias ar apkurtes aktorius vaidinimą kala iš tylos ledo. Panašiai ir skulptorius savo kūrybinį gestą iškala ar nulipdo iš tylinčios medžiagos gabalo. Ir jei skulptoriaus tema yra nuoga moteris, toks kūnu virtęs tylos kūrinys niekad netyli. Jis prasmingai šneka moters laikysenomis.

Jurgio Šapkaus eksponuojamos „Daugialypės moterys“ (Multi-faceted women) yra nulipdytos iš deginto šviesaus molio, su įvairių pozų išraiška. Kiekvienoje figūroje įamžintas būsėnis judesys: melancholijos, nekantros, veiksmo, susimastymo, apskaičiavimo (reckoning), atvan-

bulintu instrumentu. Solistas jau įėjo į amerikiečių operinio meno istoriją, tačiau liko savas ir mūsiškių tarpe. Iš to gal nedarykime išvadų apie jau tartum vykstantį kokį nors kultūrų, ar kartų, „susiliejamą“. Geriau pagalvokime, kaip susikurti keletą naujų tokio koncertinio gyvenimo tradicijų, kurios sudomintų išsisklaidžiusią, bet kūrybingą amerikietiška lietuvių kartą.

Naujoji JAV LB Kultūros taryba, atrodo, to siekia. Pirmiausia, bandydama pati susipažinti su nebe *egzodo*, o įprastinės emigracinės visuomenės kultūrinės veiklos galimybėmis. Sėkmingai pradėjus, palinkėjime jai tolesnio išradinumo ir energijos.

gos... Kas būdinga, kai kurios kūno dalys atpjautos viena nuo kitos: per juosmenį, atskirai galva, ranka, koja. Šitoks nuogalių demontavimas sukelia nuostabą su abejone (kaip čia dabar?!), na, ir mintį, kad žmogaus visuma yra dalių dalelių suma. Tarp kitko, kalifornietiško žemės drebejimo atveju, dekonstruota skulptūra jau iš anksto yra suskaldyta – ne stichiškai, o meniškai.

Jurgi Šapka palankiai aprašo sausio-vasario mėnesio numeryje žurnalas *Palos Verdes Style*. Iškelia jo energiją, drąsą, tiesumą.

Šviečia lietuvių dvasia

„Nepriklausoma unikalia lietuvių dvasia šviečia Ilonos Brazdžionis-Kerr paveiksai, savitu reljefu atlikti, parodantys folklorą, dvasingumą ir etninį pasaulį“.

Šitaip su dailininke supažindina Pietų Kalifornijos mėnesinis leidinys *Art Scene* sausio numeryje, čia pat pridėta jos kūrinių „Ruduo“ nedidelė nuotrauka. Proga ypatinga –

Ilonos 28 kūrinių paroda buvo atidaryta sausio 21 dieną drauge su Rebecca Levy, Daniela Romero ir Dace Leilaisis darbais žinomame Courtwright galerijoje (310 North Mansfield, Los Angeles, CA – valandos nuo 12 iki 5). Vyks iki kovo 10 dienos. Džiugu, kad Ilona Brazdžionis-Kerr šiuo sunkiu dailės paklausai laikotarpiu, išnaudoja įvairias galimybes rodyti savo dėmesio vertus darbus, kuriuos nuo kitų skirtingų stiliumi. Ir nusivylimai nepakerta jos sparnų.

Pranas Visvydas

Koncerto metu: JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Alė Kėželiene, JAV Lietuvių Bendruomenės pirmininkė Regina Narušienė su profesorium Vytautu Landsbergiu, skambinustu koncerto programoje.

Jono Kuprio nuotrauka

Po koncerto Jaunimo centro scenoje: profesorius Vytautas Landsbergis, akompaniatorius Manigirdas Motekaitis, pianistai Rokas Zubovas ir Sonata Deveikytė-Zubovienė, akompaniatorė Gintė Čepinskaitė, solistai Lijana Kopūstaitė ir Arnoldas Voketaitis.

Jono Kuprio nuotrauka